

mei 2013

SamenKerk 4

Uitgave van het Bisdom Haarlem - Amsterdam

Thuiskomen

pagina 7

De seizoenen
van de kerk

pagina 22

Ik geloof in de Heilige Geest...

In dit nummer

Van de redactie	3
A man for all seasons	4
Met elkaar verweven	6
Thuiskomen	7
Bijdrage van de bisschop	8
Heilzaam voor mens en dier	10
Opdat wij niet vergeten	12
Van Onderop	14
De Heilige Geest	16
'n Beetje Crypto	18
Tiende Sacramentsprocessie	19
Vermeldenswaard	20
Een kunstenaar van het zuiverste water	21
De seizoenen van de kerk	22
Terug naar het hart	24
Onbekende geschiedenis	25
Jongerenpagina's	26
Feestelijk zomerprogramma bij OLV ter Nood	28
Musical David en Goliath	30
Personalia	31
De gestolen bron van Arsacal	32

Colofon

Samen Kerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem - Amsterdam en verschijnt tienmaal per jaar nummer 4 jaargang nr. 38

Verantwoordelijke redactie:
Margot de Zeeuw,
Wim Peeters, hoofdredacteur

Redactieadres:
Samen Kerk
Postbus 1053,
2001 BB Haarlem
Telefoon: (023) 511 26 60
Faxnummer: (023) 511 26 59
Giro 43509
E-mail: pvermeer@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Medewerkers:
Marcel Poorthuis (Parels uit de Schattengrot)
Hein-Jan van Ogtrop (Kerkengek)
Floor Twisk (Onbekende Geschiedenis)
Stefan en Lisette van Aken (Huwelijk en Gezin)
Eleonora Hoekstra-Ros (Van Onderop)

Evert Veldman (Wereldwijd)
Mirjam Spruit - Borst (Catechese)
Berry Klaassens
Marieke Waterlander
Marius van der Knaap (Jongerenpagina's)

Abonnementsprijs:
€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: (023) 511 26 40

Advertenties:
Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: (0475) 711 362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:
Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Ik geloof in de Heilige Geest en in de Heilige katholieke Kerk

Als we dit schrijven, kijkt de wereld naar Syrië. Volgens Grégorios III Laham, de Melkitische patriarch van de Grieks-Katholieke Kerk is het hele land inmiddels een slagveld. Hij gaf in een verklaring aan dat 'het lijden van het land iedere beschrijving tart' en dat ongeveer 400.000 Syrische Christenen, dat wil zeggen bijna een kwart van hun totale aantal, van huis en haard is verdreven of naar het buitenland is gevlucht sinds het uitbreken van de vijandelijkheden, nu twee jaar geleden.

Twee aartsbisschoppen van de orthodoxe kerk werden eind april in Syrië ontvoerd; hun chauffeur, een priester, werd tijdens de brute ontvoering vermoord. Het Syrisch-Orthodoxe bisdom van Aleppo vraagt in een persverklaring ons gebed voor beide bisschoppen en voor de zielenrust van de chauffeur van Mor Gregorios: "Hij heeft zijn leven moeten geven in dienst van de Heer en Zijn Kerk op aarde."

Dat brengt ons op het thema van dit mei-nummer: Ik geloof in de Heilige Geest en de Heilige katholieke Kerk...

Door de eeuwen heen zijn mensen gestorven voor hun geloof in Christus en voor hun loyaliteit aan de Kerk. Berry Klaassens vertelt het verhaal van een van hen: St. Thomas More. Hij weerstond koning Hendrik VIII, maar moest het met zijn leven bekopen.

Ook twee verhalen uit onze eigen tijd en uit ons eigen bisdom: Petra Vermeer laat zien hoe arm en rijk verenigd zijn rond de tafel en Laura Compier vroeg twee jongeren wat de kerk voor hen betekent. Een van hen vindt de kerk 'een soort geweten' dat bestaat uit simpele, universele waarden, zoals respect voor het leven, respect voor jezelf, eerlijkheid.

Het motto van ons bisdom lijkt wel eens 'Zoveel mensen, zoveel zinnen...?' Natuurlijk zitten we in een moeilijke fase, wordt de kerk kleiner en moeten we met elkaar een nieuw evenwicht vinden. Maar wij kunnen in alle vrijheid naar de kerk, wij hoeven wij niet te vrezen voor het leven van onze kinderen en wij hoeven ons land niet te ontvluchten omdat wij in Christus geloven. Het is een groot geschenk dat we met elkaar delen: samen kerk zijn... <

Redactie Samen Kerk

A man for all seasons

Dat in de loop der eeuwen velen hun leven als martelaar hebben gegeven voor de kerk, is alom bekend. In ons eigen land kennen wij bijvoorbeeld de Heilige Martelaren van Gorcum, die door de watergeuzen werden omgebracht omwille van hun geloof in de 80-jarige oorlog. Tijdens de Tweede Wereldoorlog stierven de zalige Titus Brandsma en de heilige Edith Stein. Minder bekend is misschien het verhaal van de heilige Thomas More, de kanselier van koning Hendrik VIII van Engeland. De film *A man for all seasons* uit 1966 is gebaseerd op het verhaal van St. Thomas More.

De film opent met kardinaal Wolsey, die sir Thomas More naar zijn paleis in Hampton Court roept. De kardinaal verlangt van Thomas More zijn steun om de scheiding van koning Hendrik VIII en koningin Catharina in Rome te bewerkstelligen bij de paus. Dit om de koning de mogelijkheid te geven met Anne Boleyn te trouwen. Kardinaal Wolsey bekritiseert Thomas More over het feit dat More het enige lid van de Raad is die tegen de koning en zijn verlangen ingaat. Als Thomas More aangeeft dat de paus nooit zal instemmen met een echtscheiding, choqueert de kardinaal hem met de suggestie dat men dan eventueel 'druk' kan uitoefenen om de zaak te forceren. Thomas More weigert verder mee te werken aan een verzoek tot echtscheiding.

Kort hierna sterft Kardinaal Wolsey, verbannen van het Hof, beschaamd omdat hij niet in staat was om de echtscheiding te regelen in Rome. De koning benoemt More als Lord Chancellor van Engeland. Vlak hierna komt de koning als 'verrassing' bij Thomas More op bezoek in zijn eigen huis. Dit met de bedoeling om More te polsen over zijn scheiding. Zelfs als de koning verhulde dreigementen uit aan het adres van Thomas More, blijft deze onbewogen. Wanneer Thomas More Catharina als de koningin noemt, ontsteekt de koning in razernij en vertrekt.

Een van de hovelingen van de koning, Cromwell, laat More bespioneren door een jongeman die opzoek is naar een positie aan het hof. Als More en zijn family hier achter komen, weigert More de jongeman te laten vervolgen.

Eed

De koning is intussen het wachten op een bericht uit Rome beu en verklaart zichzelf tot Hoofd van de Kerk in Engeland. Hij verlangt van alle bisschoppen en de leden van het Parlement dat ze alle banden

en hun afhankelijkheid aan de Heilige Stoel verzaken. Voor Thomas More zit er niets anders op dan zijn ontslag te nemen als Lord Chancellor. Dat de koning hier niet blij mee is, blijkt uit het feit dat More, kort na het huwelijk van de koning, ondervraagd wordt door Cromwell over zijn denkbeelden. Als More weigert te antwoorden en zich op de wet beroept, wordt hem meegedeeld dat de koning hem voortaan als een verrader zal beschouwen.

De koning eist nu van iedereen, in verband met het huwelijk met Anne Boleyn, een nieuwe eed van zijn ministers en adviseurs. Iedereen wordt verwacht deze eed te zweren, anders zal men van hoogverraad worden beschuldigd. More is er van overtuigd dat hij deze eed kan zweren als dit niet met zijn principes in conflict is. Als wetsgeleerde denkt More dat hij de wet aan zijn kant heeft en hij probeert met rede onder de eed uit te komen. Dit loopt niet goed af en hij wordt vastgezet in de Tower van Londen.

Ondanks beledigingen, manipulatie en smeekbeden weigert More de eed af te leggen en hij wordt voor de rechter gedaagd. Gedurende de hele rechtszaak blijft hij zwijgen tot hij wordt veroordeeld voor hoogverraad. Nu hij niets meer te verliezen heeft, wijst More de acties van de koning af op basis van Bijbelse gronden voor de legitimiteit van de

St. Thomas More en st. John Fisher

pauselijke autoriteit over het christendom. Ook wijst hij op de immuniteit van de kerk, die zowel in de Magna Charta als de kroningseid gegarandeerd is. Ondanks zijn pleidooi wordt More ter dood veroordeeld en onthoofd.

In 1886 werd More zalig verklaard door paus Leo XIII. Zijn heiligverklaring vond plaats op 19 mei 1935 (samen met die van John Fisher), 400 jaar na zijn executie. Zijn feestdag is op 22 juni, samen met John Fisher, de enige bisschop die tijdens de Engelse reformatie loyaal aan de paus bleef. <

Berry Klaassens

St. Thomas More en St. John Fisher (rechts).

Met elkaar verweven...

Samen met haar collega was Petra Vermeer bij de Plechtige Vesperviering ter gelegenheid van de verheffing tot Basiliek van de Heilige Nicolaas te Amsterdam. Amsterdam is en blijft de Place to Be. Dat werd duidelijk tijdens de Vesperviering.

De kerkgangers zijn aanwezig in allerlei gradaties. De een komt in drielidig pak, de ander met een bontmantel, maar je ziet ook de zwerver, die voor aanvang van de dienst nog buiten zat, zijn of haar hele hebben en houden in een boodschappentas stopt en gemoedelijk de kerk binnenwandelt. Het is een mooi evenwicht in de kerk en het bewijst weer eens dat de kerk voor iedereen toegankelijk is. Je wordt niet afgerekend op je uiterlijk vertoon.

De feestelijke receptie, aansluitend aan deze Vesperviering was open voor iedereen die de dienst had bijgewoond. En ook hier weer een feestelijke mengeling van mensen.

Het is leuk om dit vanaf een afstand gade te slaan. Mooi om te zien dat alles zich vermengt. Ook zie je andere

details en dat is dan soms weer jammer. De zogenaamde 'driedelig grijzen' zorgen soms voor vreemde tafereel. Als eerste bij een tafel staan en de schaal die daar staat, leeg eten. De overige genodigden hebben een afwachtende houding. Je ziet aan hun gezichten dat ze zich vereerd voelen hierbij aanwezig te zijn, maar tevens hebben ze iets van: op de plaats rust, zijn ze wat terughoudend.

We maken vaak - bewust of meer onbewust - onderscheid tussen de mensen die de kerk binnenlopen. Waarom? We geloven in de Heilige Geest, de Heilige Katholieke Kerk, daarin zijn we allen één. Daar voelen we ons ook verweven met elkaar en zitten we naast elkaar in de kerkbank. <

Petra Vermeer

Thuiskomen

Samen Kerk vroeg twee jongeren wat de kerk en geloven voor hen betekenen.

Geloven...

“... is voor mij een levensstijl, ik draag het als een soort kompas bij me. Het is een houvast in mijn dagelijks leven en geeft mij richting in vreugdevolle, maar ook verdrietige momenten. Het geeft ook betekenis aan wat er op mijn pad komt, het plaatst alles in een perspectief. Dit betekent dat ik geloof dat er een plan voor mij is, een weg die ik mag bewandelen en dat er een God is die mij leidt.”

“... is meer dan alleen het denken dat er ‘meer’ is, maar het intrinsiek *ervaren* van een geloof in een kracht die dragend en groter dan jezelf is. Hierdoor ontstaat er een onvoorwaardelijk vertrouwen in het leven dat je rust en vrede geeft. Ik laat me leiden door mijn geloof, door God; ik probeer altijd de afweging te maken van wat juist is. Door het geloof zie ik de dingen in een ander licht; ik treed mensen en situaties met meer vertrouwen en liefde tegemoet.”

De kerk...

“... staat voor mij symbool voor een wereldwijde gemeenschap van mensen die deel willen uitmaken van het katholieke geloof. Binnen de kerk vind ik tochtgenoten die meegaan op mijn weg, mij steunen en onderdeel uitmaken van mijn leven als christen. Hierdoor voel ik me enorm thuis in de kerk. De normen en waarden die de kerk wil doorgeven, zijn voor mij geen oubollige verkondigingen, maar manieren om onszelf als mens te verrijken. Ondanks het onbegrip vanuit de maatschappij staat de kerk voor mij voor het goede; iets wat elk mens wil nastreven.”

“... geeft mij een plek om ‘thuis te komen’. Hier wordt geloof op een praktische manier zichtbaar. Je geloof delen met anderen zorgt voor verdieping. De kerk staat middenin een maatschappij die haar niet meer begrijpt, maar fungeert ondertussen als een soort geweten. Een geweten dat bestaat uit een aantal simpele, universele waarden: respect voor het leven, respect voor jezelf, eerlijkheid.” <

Interviews: Laura Compier - de Block

Majesteit: ook dit is uw land!

Dit is de preek van mgr. Punt ter gelegenheid van de Kroningsmis op 28 april in de Basiliek van de H. Nicolaas in Amsterdam.

Als onderdeel van de kroningsfeestelijkheden zal Nederland zich ook in al zijn verschillende facetten presenteren aan de koning, onder de titel: "Majesteit, dit is uw land". Misschien is het een goede gelegenheid ook eens naar ons land te kijken vanuit religieus perspectief.

"Majesteit, ook dit is uw land"! Voor velen is God achter de horizon van hun leven verdwenen. Wat er gebeven is aan religieus Nederland is zeer pluriform geworden. Naast de grote christelijke kerken en de traditioneel sterke Joodse aanwezigheid, zijn er nieuwe religies bijgekomen: islam, boeddhisme, hindoeïsme, diverse kleinere groeperingen en veel New Age spiritualiteit. Wat we lang niet echt hebben willen zien, is dat de verscheidenheid in ons volk groter is geworden dan ooit, niet alleen in ras en cultuur, maar ook in geloof en overtuiging en daarmee in waarden en normen. Nog nooit werd zo verschillend gedacht over alle wezenlijke vragen van leven en dood, God en mens, huwelijk en seksualiteit. Hoe gaan we daarmee om? Hoe bewaren we daarbij vrede en saamhorigheid?

Koninklijke weg

Daarin zie ik een essentiële uitdaging van onze tijd. Ook hierin zal de nieuwe koning zijn weg moeten vinden. Dat heeft koningin Beatrix altijd terdege beseft. In bijna al haar toespraken speelt het begrip verdraagzaamheid een centrale rol. En inderdaad: verdraagzaamheid is de koninklijke weg. In zekere zin is religieuze verdraagzaamheid een Nederlandse uitvinding. Een klein land waar tallozen hun toevlucht zochten, had de keuze tussen een permanente staat van oorlog of te verdragen dat de ander anders denkt en anders leeft, ook al stuit dat jezelf tegen de borst. Het had zeker pragmatische redenen, maar toch, Nederlandse tolerantie – ik vind het belangrijk dat te zeggen – was nooit louter onverschilligheid, zo van: het maakt toch allemaal niets uit. Nee, Nederlanders zijn van nature principieel, en zijn dat nog steeds. Van de principiële atheïst tot de 'bibelbelt', we hebben het nog allemaal in huis. Verdraagzaamheid is daarin de koninklijke weg, maar, zeg ik toch ook: het is helaas niet meer genoeg.

Extremistische groeperingen die andersdenkenden alleen als vijand zien, zijn nergens meer aanspreekbaar op verdraagzaamheid. Daar houdt godsdienstvrijheid op. Niemand kan zich beroepen op vrijheid van geloof of overtuiging, als hij diezelfde vrijheid anderen principieel ontzegt. Maar ook in andere zin stuit verdraagzaamheid in onze tijd op grenzen. Soms lijken tegenstellingen zo groot te worden dat de vrijheid van de één, botst met wat voor anderen heilig en onaantastbaar is. Voor de christen zijn dat het leven, de waardigheid van de mens en de eer van God. Principieel erkennen wij ieders recht op een eigen overtuiging, ook als dat atheïsme inhoudt, maar wel vraagt nationale eenheid hen respectvolle omgang met wat voor alle gelovigen en religies heilig is.

Naast tolerantie heeft onze tijd, naar mijn overtuiging, nog iets wezenlijks nodig. Ten diepste zegt tolerantie eigenlijk wat we niet willen: we willen elkaar niet te lijf gaan omwille van verschil

in geloof en overtuiging, maar het zegt niet wat we dan wél willen. Waar staan we voor als volk, als natie? Waarvoor zijn we bereid te strijden en misschien zelfs ons leven te geven? Wat zijn onze idealen? Een volk heeft idealen nodig, de jeugd vooral heeft idealen nodig, idealen zonder voetnoten voor zichzelf en voor de wereld. Daarin ligt hun kracht en die kracht heeft ons land nodig. Een groot deel van de Europese jeugd zonder werk en zonder perspectief, bedreigt de toekomst van dit continent en van ons land.

Ik wens ons koningspaar toe dat het wegen vindt om ook hier een bemoedigende rol te spelen. Ons volk kan bogen op een groot potentieel aan edelmoedigheid. We zien het bij veel acties en dat ontroert me steeds weer. Dit potentieel zouden we nog meer moeten aanboren. Het haalt saamhorigheid en eenheid uit de sfeer van louter gevoel en emotie en tilt het op een hoger plan. Maar, dit gezegd hebbende, voeg ik toch weer toe: ook dat is nog niet genoeg.

Rijksappel

En nu spreek ik uitdrukkelijk als christen en als bisschop: De wereld, al het werk van mensen, heeft het nodig bevrucht te worden door de Geest van God. Juist dat is de diepere symboliek van de rijksappel. Naast kroon en scepter hoort hij bij de tekenen van het koningschap. Bij de inhuldiging zal hij voor de nieuwe koning liggen. Een kleinere uitvoering staat hier op het altaar. De bol, in vieren verdeeld, symboliseert de aardse werkelijkheid. De vier hoeken van de aarde, de vier elementen, de vier jaargetijden. In de Schrift: de vier rivieren in de tuin van Eden, de vier engelen, de vier evangelisten... maar ook de vier natuurlijke deugden: voorzichtigheid, matigheid, dapperheid, eerlijkheid.

Het kruis staat in de bol geplant. Door het kruis van Christus is de macht van de Boze gebroken en de kracht van de Geest vrijgemaakt. De drie armen van het kruis verwijzen naar de drie bovennatuurlijke deugden: geloof, hoop en liefde. Of in het groot: waarheid, gerechtigheid, solidariteit. Vier is het getal van de aarde. Drie het getal van God. Het kruisteken drukt dit eigenlijk al uit. We raken ons lichaam op vier plaatsen aan en spreken daarbij de drie namen van God uit. 'Zo blijven dan deze drie', schreef al Paulus, 'het geloof, de hoop en de liefde, maar de grootste is de liefde'.

Paus Johannes Paulus II zei het ooit zo tegen de jeugd: "Vraag de heilige Geest, bekleed je met Zijn kracht..."

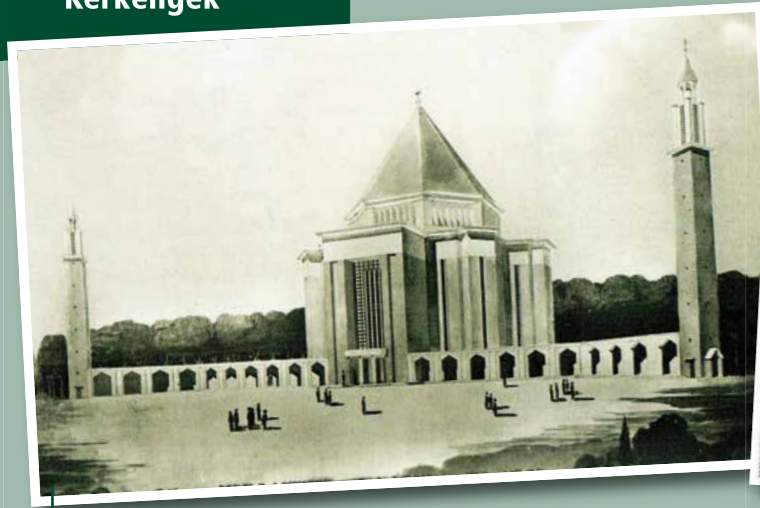
word bouwers van een nieuwe wereld gebaseerd op waarheid, gerechtigheid en solidariteit, gebouwd op liefde". Zonder God zal het niet gaan, zeg ik hem na. Geloof, hoop en liefde kunnen we niet zelf maken. Daarvoor is geen therapie of pil. Ze ontspruiten aan genade, ze komen rechtstreeks van God. Ieder mens heeft ze nodig, onze samenleving heeft ze nodig, ons koningspaar heeft ze nodig. De Heer zal het geven als we er om vragen, als we ons leven en samen leven proberen in te richten naar de geboden die Hij in de schepping gelegd heeft en in het hart van de mens geschreven.

Het zijn ten diepste gaven van God die een grandioze belofte in zich dragen. Geloof in God is ook geloof in de grootheid en de waardigheid van de mens. Je bent geen stofje in het universum, maar kind van God. Je hebt een Vader. Je bent geboren uit eeuwige liefde en wordt gedragen en verlost door die liefde. Je bent geschapen voor de eeuwigheid. Dat mogen mensen weer horen. Zonder een blik die verder reikt dan de grenzen van de tijd en de aarde verschrompelt een mens. Alleen vanuit de hoop op toekomst en het perspectief van de eeuwigheid kan een mens boven zichzelf uitstijgen, vindt hij de kracht om idealen na te streven die verder gaan dan geld, goed of comfort, om te veranderen en de weg te gaan naar Gods Koninkrijk, dat ons beloofd is en zal worden gegeven.

Wat hier in oude symboliek is weergegeven, houdt ook een opdracht in voor onze tijd, voor de koning en voor iedereen die in God gelooft. Natuurlijk, de koning is er voor heel ons volk, voor hen die geloven, voor hen die anders geloven, en voor hen die niet geloven. Maar dat betekent niet dat een koning ook als mens levensbeschouwelijk neutraal zou moeten zijn. Dat kan helemaal niet. Ook hij heeft recht op zijn overtuiging en diepere wortels en mag die met respect voor anderen inbrengen. Koningin Beatrix heeft dat gedaan. Zij heeft met grote inzet haar taak volbracht, en daarin vreugde, maar ook diep leed gekend. We bidden de goede God om zegen over de jaren die haar nog gegeven zijn. De nieuwe koning, Willem Alexander, en koningin Maxima, staan aan het begin. Zij hebben de gaven van hoofd en hart om teken te kunnen zijn van eenheid, om te vertegenwoordigen en te bemoedigen. Moge de Heer hun natuurlijke gaven bevruchten met zijn heilige Geest, opdat zij een zegen mogen zijn voor ons volk. <

Jozef Marianus Punt
Bisschop van Haarlem-Amsterdam

Het gigaplan van Jan Stuyt uit 1934.

De oude kapelruïne in 1637.

Heilzaam voor mens en dier

De bedoeling van deze serie artikelen is aandacht te besteden aan de symboliek en de verbeelding van de Bijbel in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? We zijn benieuwd. Dit jaar is er feest in Heiloo. Ook de (erg in historische geïnteresseerde) kerkengek gaat daar in deze meimaand ter bedevaart.

In het jaar 690 komt Willibrord (zijn naam betekent 'sterke speerwerper') met zijn elf gezellen (samen twaalf mensen dus) naar de lage landen. In gammele bootjes waren de monniken een onzekere toekomst tegemoet gegaan. Toevallig kwam de heilige in het huidige Kennemerland in het ambacht Oesdom ('rechtsgebied van de wetskenner') terecht en stichtte aan de noordzijde van die streek een heiligdom op een open en hoge plek in het bos. Op deze plaats staat nu het oude Witte Kerkje van Heiloo. Heiloo... die naam betekent zoiets als 'open plek in het heilige bos'. Een heilige bron ontspringt onmiddellijk en de kerk wordt uiteraard de heilige stichter toegewijd.

Een gewijde omgeving

Binnen de oude bedevaartgeschiedenis van Heiloo strijden Sint Willibrord en Onze Lieve Vrouw om een heilige eer. Maria blijkt 'populairder' en de mooie Willibrordusput naast het Witte Kerkje (zie Samen Kerk december 2012) zal minder pelgrims trekken dan de put waaruit het water zal opwellen bij de Onze Lieve Vrouwekapel in het geheimzinnige bos verderop. In 1409 horen we dat heiligdom noemen, maar er zal wel eerder een bidplaats geweest zijn op die tot de verbeelding sprekende plek. Een mooie legende, pas in de 18e eeuw (!) genoteerd, moet het belang van de

plaats legitimeren. Een schipper uit de buurt van Alkmaar zou tijdens een storm beloofd hebben, bij behouden terugkomst, een Mariakapel te bouwen. Laat nu precies op het moment van zijn terugkeer een jongen in het bos een houten Mariabeeld vinden. Hij wil het mee naar huis nemen, maar het beeld keerde vanzelf terug naar de plaats waar het gevonden was. Daar moest hij uiteraard de kapel bouwen, logisch toch?

Hoewel de kapel zwakke historische papieren heeft, was hij behoorlijk groot en er was ruimte voor vele bezoekers. Dat velen er troost vonden, blijkt uit de ontroerende naam: 'Onze Lieve Vrouw ter nood.' Er was een oud Mariabeeld dat vereerd werd, maar even zo belangrijk was de bron in de onmiddellijke nabijheid: de Runxput. De traditie wil dat de naam is afgeleid van Rorik. Tijdens de belegering van Alkmaar in 1573 werd de kapel deels verwoest. Het Mariabeeld verdween en een indrukwekkende ruïne bleef in een bosrijke omgeving over als inspiratiebron voor dichters en andere weemoedigen. De bedevaarten gingen door en de plek met de troostvolle naam bleef die naam waarmaken. Er komen verhalen over Mariaverschijningen bij de ruïne. De devotie was sterk en ondanks het feit dat de Staten van Holland de restanten van de kapel lieten slopen, bleef het bedevaartsoord druk bezocht. De Franciscanen hielpen de grotendeels katho-

liek gebleven bevolking van Kennemerland hun oude geloof trouw te blijven. Een nieuw reveil ontstond in 1713.

Het wonder met de koeien

Pelgrims bleven komen, overal vandaan. Het was de moeite waard om te komen. Dat blijkt uit het verslag van een Brabantse priester die vertelt over het miraculeus weer ontspringen van de oude bron in 1713. Tijdens de veepestepidemie van die tijd zoeken de gelovige boeren de oude heilige plek weer op. Tussen het puin welt geneeskrachtig water op dat de dieren geneest. Dat is een mooi getuigenis: ook de dieren mogen deel krijgen aan de zegeningen van het geloof. Minder fraai is het agressieve katholieke geluid dat het water van de Runxput pas echt geneeskrachtig zou zijn als 'het met het bloed der geuzen vermengd wordt'. Dat gebeurt gelukkig niet, maar wel worden met steeds toenemende vrijmoedigheid grote godsdienstige manifestaties georganiseerd, tot ergernis van de officiële protestantse overheid. Nadat bij schermutselingen een processiekruis verbrijzeld was, moest er een oplossing komen. Er werd een offerbus geplaatst en als de overheid maar een flinke bijdrage van de opbrengsten kreeg was alles oke. Men overtreedt blijmoedig het processieverbod door met kaarsen in de hand vanaf het O.L.V. Heiligdom naar het centrum van Heiloo te trekken. In heel het land worden enthousiasmeringsbijeenkomsten gehouden en pastoor Kimman van Heiloo vraagt de paters redemptoristen daarbij te helpen. Een groot probleem was dat de oude 'Capel'-grond niet meer in katholieke handen

was. Pas in 1902 lukt het Pastoor Geenen deze gronden weer in katholiek bezit te krijgen. De katholieke margarinefabrikant Gerrit van den Bosch uit Alkmaar zou helpen bij de inrichting van het heiligdom. Hij stelde geld beschikbaar om de fundamenten van de kapel op te graven en de vroeger Runxput te traceren. Hij schakelde de Haarlemse bisschop Callier (de bouwheer van de kathedraal) in om de plaats bisschoppelijk te legitimeren.

In 1909 komt er een voorlopige bedevaartkapel op de locatie van de oude, naar ontwerp van Jan Stuyt, geïnspireerd op een oud schilderij van de kapelruïne. Er wordt een Mariabeeld in geplaatst van de hand van Hans Mengelberg op basis van de 18e-eeuwse gegevens. In het park wordt een kruisweg ingericht met fraaie staties. Door de plaatsing van een Willibrord-beeld in 1911 worden de oude Heiloo'se vrome tradities weer bijeengebracht. Na 1907 werden nabijgelegen terreinen aangekocht om het bedevaartgebeuren te kunnen uitbreiden. In 1913 wordt een tijdelijke bedevaartkerk voor grotere bedevaarten gebouwd. De toegangswegen worden verbeterd en aan de spoorlijn naast het complex worden twee perrons aangelegd.

Nog meer toeloop

In 1930 wordt de noodkapel door een 'echte' vervangen in romaniserende stijl naar ontwerp van Jan Stuyt en wordt op de voorhof rond de put een galerij aangelegd. Ondertussen was het bezoekersaantal in deze jaren tot zo'n dertigduizend gegroeid. Daarom tekende Jan Stuyt kort voor zijn dood in 1934 samen met zijn zoon een ontwerp voor een megaheiligdom dat de in 1913 gebouwde noodkerk (die er nog steeds staat) zou moeten vervangen. Dat ontwerp wordt nooit gerealiseerd en de talrijke pelgrims van later en nu zijn, voor zover ik weet, heel blij met de huidige gebouwen die een sfeervolle pelgrimstocht mogelijk maken. Een hoogtepunt was het Mariajaar van

Ontwerp huidige kapel uit 1930.

1954 toen ruim 80.000 pelgrims Heiloo bezochten. Daarnaast zijn er nu contacten ontstaan met de Fatima-pelgrims, waarvan veel van Portugese huize. Een beeld van Maria van Fatima wordt, als zij er zijn, rondgedragen. Een ander beeld, dat van Mejugorje in Bosnië, wordt ook in de sacristie bewaard en als de vereerders van die devotie hun jaarlijkse bezoek brengen, wordt dat beeld in de kapel geplaatst.

Feestelijkheden in 2013

In Samen Kerk en via de website van het Heiligdom wordt u op de hoogte gehouden van de feestelijkheden die dit jaar worden georganiseerd als herinnering aan het mirakel van 1713. De dieren die toen gered zijn, herinneren ons ook nu nog aan onze verantwoordelijkheid voor alles wat groeit en leeft. En de pelgrims die alle eeuwen hun troost vonden bij 'Onze Lieve Vrouw ter nood' herinneren ons aan onze plicht te zorgen dat niemand ongetroost in onze wereld rondloopt. <

Hein Jan van Ogtrop, Haarlem

Gebruik is gemaakt van het boek "Heiloo voor en na Willibrord" blz. 90-100, uitgave 1995 door de gemeente Heiloo, uit de oude bibliotheek van bisschop Bomers. Meer informatie bij >> info@onzelievewrouwternood.nl of op de vernieuwde website: >> www.olvternood.nl.

Runxputte in 1905.

De bedevaatskerk uit 1913.

De Historische afbeeldingen zijn ontleend aan het hiernaast genoemd boekwerk.

Verzet in bisdom Haarlem-Amsterdam

Opdat wij niet vergeten...

Op 5 mei vieren wij onze vrijheid, die tegenwoordig vaak als vanzelfsprekend wordt ervaren. Dat dit echter niet altijd zo vanzelfsprekend was, realiseren wij ons op 4 mei. We herdenken dan diegenen die omgekomen zijn tijdens de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog en allen die hun leven gaven tijdens vredesmissies en oorlogshandelingen. In dit artikel gaat Berry Klaassens in op de rol van de Nederlandse bisschoppen in de Tweede Wereldoorlog. Het verzet van kardinaal De Jong en het werk van de Zalige Titus Brandsma zijn algemeen bekend. Minder bekend is het werk van onze toenmalige bisschop mgr. Huibers.

Monseigneur Huibers werd op 16 december 1935 benoemd tot Bisschop van Haarlem als opvolger van mgr. Aengenent. En al in het begin van zijn episcopaat stond de bisschop voor een grote uitdaging. Het opkomende nationaalsocialisme en de zich snel verspreidende fascistische denkbeelden van het naziregime in Duitsland, vroegen om een duidelijke stellingname van de Nederlandse bisschoppen. In 1936 kondigden de bisschoppen af dat diegenen die in belangrijke mate steun verleenden aan nationaalsocialistische of fascistische groeperingen, werden uitgesloten van het ontvangen van de sacramenten. Mgr. Huibers bepaalde, in afzonderlijke instructies aan de geestelijkheid, een gedragslijn die gezien wordt als een voorbereiding tot het kerkelijk verzet in oorlogstijd.

Protest

Een volgende, nog moeilijkere, stap volgde tijdens de bezetting door nazi-Duitsland, namelijk het verbieden van alle contacten met nationaalsocialisten. Voor- en tegenargumenten werden binnen de bisschoppenconferentie besproken en de verduidelijking die bisschop Huibers over deze aangelegenheid aanvoerde, gaf de doorslag tot de verklaring van eind januari 1941, waarin alle samenwerking met nationaalsocialisten werd verboden. Dit herderlijk schrijven van de Nederlandse bisschoppen had tot gevolg dat de bezetters zich realiseerden dat zij in de Nederlandse bisschoppen geduchte tegenstanders hadden gevonden en men ging het doen en laten van de bisschoppen dan ook streng in de gaten houden.

In hun Herderlijk schrijven van 20 juli 1942 protesteerden de bisschoppen tegen de deportaties van joden uit het kamp Westerbork naar Duitsland en Polen. Dit protest werd gevolgd door een represaillemaatregel: ook katholieke joden werden opgepakt en weggevoerd. Onder hen was de heilige Edith Stein, een karmelietes uit Echt, die gedeporteerd werd samen met haar zus. Zij is omgebracht in de gaskamers van Auschwitz.

Het protest van de Nederlandse bisschoppen was ook in Rome bekend, ondanks de moeilijke communicatie in deze periode. Een pauselijke steunbetuiging bereikte de bisschoppen via drie paters jezuiteten. De paus liet weten dat hij alle bisschoppelijke brieven gelezen had en zei hun onder meer: *“Ah! die bisschoppen van u! Ik geloof niet dat*

er een land is waar de bisschoppen zo moedig en krachtig hebben opgetreden... Zeg dat de Heilige Vader de houding van de Nederlandse katholieken bewondert en dat hij veel troost heeft geput uit hun standvastigheid en hun trouw aan het geloof en aan de kerk. Ja, zegt het zo: de Heilige Vader dankt de Nederlandse katholieken voor alles wat ze doen voor de kerk.”

Snel werd de bezetter duidelijk dat mgr. Huibers, na aartsbisschop De Jong, de meest belangrijke figuur was in de strijd tegen het nationaalsocialisme. Toen in oktober 1942 de Gestapo dan ook dreigde met maatregelen tegen priesters die de volgende dag een rondzendbrief van de bisschoppen zouden voorlezen, was het antwoord van de bisschop: *“Dan weet u meer dan wij”* en stuurde hen vervolgens de deur uit.

Tijdens de hongerwinter waren de bisdommen van Haarlem en Utrecht vooral op elkaar aangewezen en de samenwerking was dan ook hecht. Het is zelfs voorgekomen dat de beide bisschoppen met elkaar communiceerden via de Duitse militaire telefoonlijnen. Mgr. Huibers liet zich niet afschrikken en voelde zich als bisschop verantwoordelijk voor de aan hem toevertrouwde gelovigen. Als vader en herder waakte hij over zijn bisdom en hij nam het op voor iedereen die te lijden had onder de bezetting van het naziregime. Zo was hij een voorbeeld voor velen. <

Berry Klaassens

Mgr. Huibers voelde zich verantwoordelijk voor de aan hem toevertrouwde gelovigen en nam het op voor iedereen die te lijden had onder het naziregime.

Mei is een maand van herdenken en vieren. Op 4 mei herdenken wij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en alle slachtoffers van oorlog en geweld. Op 5 mei vieren wij de bevrijding. Kerkelijk valt er ook veel te vieren. We staan stil bij Maria, onze hemelse Moeder Maria. Pinksteren. Het valt op de 50e dag na Pasen. Daarin speelt een hele symboliek mee: 7x7 dagen is negenenvestig. Zeven is het getal van de volheid. De week is vol als er zeven dagen om zijn. Zeven weken is nog voller en als er dan nog één dag bij komt, stroomt het over van volheid. Die volheid is de Geest van Pinksteren. Mag die volheid ook ons ten deel vallen als wij als gelovige mensen oproepen worden zelf aan de slag te gaan. Jezus heeft ons

voorgedaan wat hij van ons verwacht en nu Hij naar Zijn Vader in de hemel is, is het aan ons zijn werk voort te zetten. Laat de Geest ook over u komen, doe mee!

Examentijd

In deze periode van examens denkt menig ouder en niet te vergeten grootouder aan kind en kleinkind. Zij steken een kaars op en vragen voorspraak van God of Maria om hem door het examen heen te slepen. Het lichtje van de kaars is het lichtje van genegenheid. Het geeft kracht als je weet dat anderen aan je denken en meelevens.

door Eleonora Hoekstra-Ros

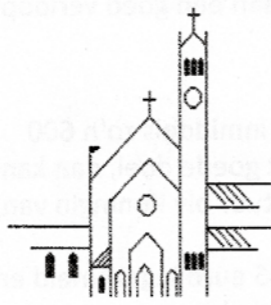
Bloemenfonds voor H. Maria.

Leden van de bloemengroep uit de GemeenschapsOpbouw van de **Koepelkerk te Bussum** valt het op dat er op donderdag bij "Open Kerk" regelmatig door lieve mensen een boeket bloemen neergelegd wordt, naast de velen die terloops naar het Maria-altaar achter in de kerk lopen. Het is een lieve geste waar iets mee bedoeld wordt, want bloemen zeggen iets zonder woorden. Leden van de werkgroep stellen voor een bloemenfonds voor Maria te vormen. Er is een klein budget en er wordt een boeket gekocht, maar we kunnen elkaar ook helpen in deze tijd van bezuinigingen en met elkaar zorg dragen voor een bloemetje. Gedacht wordt aan € 7,50. De bloemengroep zorgt voor dat boeket. Dan is het echt van u en als we in een envelop € 7,50 doen met daarop geschreven "Bloemen voor Maria" dan is dat een mooi gebaar. Het kan ook gericht door een datum op de envelop te zetten, bijvoorbeeld 13 mei moeder jarig. Dan is er voor ons dat lijntje tussen hemel en aarde. Dat geeft een goed gevoel. Zo heeft menigeen een dierbaar moment wat je extra bezighoudt en wat je met bloemen mag zeggen. Een enveloppe is altijd af te geven bij de administratie van de parochie. Het is dan echt vanuit de gemeenschap dat Maria verrast wordt met steeds weer fraaie bloemen.

Nu het fietsweer warmer is dan in het prille voorjaar, komen de fietsers onder ons in beweging. De regio **Geestmerambacht** meldt dat de Elfstedenfietstocht in mei voor tieners (12-17 jaar) in vijf dagen weer wordt verreden. De tour vindt in gezamenlijke groepjes van tien met broeders, zusters en paters plaats. De tour moet gezien worden als een soort bedevaart. Iedere dag is er op een andere camping een overnachting.'s Avonds is er een wisselend programma. Inschrijven en info op de site van: >> www.stjan.org/lww

Mariabedevaart in de maand mei **in eigen parochiekerk**. De kosten voor de huur van een bus worden voor veel werkgroepen die een bustocht naar een Maria-oord willen, te hoog. In de **Vredeskerk te Amsterdam** besloot men daarom vorig jaar ter bedevaart te gaan in eigen kerk. Eerst een viering in de parochiekerk met het rozenkransgebed. Daarna een lunch in de pastorie. In de middag werd op een groot scherm een film bekeken over Lourdes en het leven van Bernadette. De dag werd afgesloten met koffie en thee

met gebak. Een bijdrage werd gevraagd. Dit jaar kiest de werkgroep de trein voor het bezoek aan de Zoete Moeder van Den Bosch en daarna een rondvaart over de Binnendieze.

De **parochie van St. Jans Geboorte - de Kwakel** meldt dat de pastor weer een aantal keren enige dagen in Rome gaat wandelen en dat de parochianen hem op deze reis kunnen vergezellen. Tijdens de reis neemt hij de parochianen mee langs kerken, huisjes en opgravingen waar Petrus en Paulus en de eerste christenen hebben gewoond. Het bezichtigen van basilieken en genieten van het oude stadscentrum, worden niet vergeten. Folders liggen achter in de kerk.

Vroeger werd er in veel katholieke huisgezinnen **Sursum Corda** gelezen (De Harten omhoog) Deze

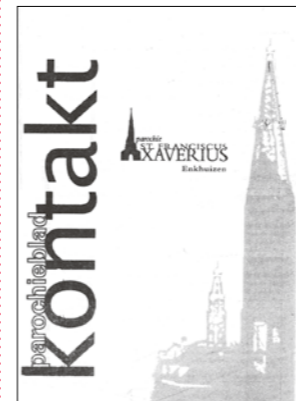
R.-K. krant van het bisdom Haarlem had een algemeen katern en een regionaal katern. In het regionale deel stonden naast de gegevens over doop, trouw, begraven en misintenties ook regelmatig specifieke informatie over activiteiten binnen de parochies. Ook veel advertenties van bedrijven waarin katholieken werkzaam waren. Activiteiten van R.-K. verenigingen werden er regelmatig in opgenomen.

In **het Spuigat, het parochieblad van R.-K. parochies Purmerend**, wordt een oproep gedaan voor oude exemplaren of jaargangen vanaf 1946. Onderzoekers van het r.-k. kerkhof aan de Overweerseolderdijk te Purmerend willen inzage in oude exemplaren en hopen dat er onder de parochianen oude kranten in hun bezit zijn. Zij willen de kranten kopiëren of scannen. Het Waterlands Archief, noch de Koninklijke Bibliotheek of het Katholiek

Documentatie Centrum in Nijmegen hebben deze kranten in hun bezit.

6 De parochie St. Franciscus Xaverius neemt in haar **parochieblad Kontakt** een bericht op over het initiatief van de **Raad van Kerken in Enkhuizen**. De RvK komt met een placemat waarop de plattegrond van de stad Enkhuizen staat afgedrukt. Naast dat de placemat een gezellig alternatief is voor het tafelkleed, kan er eventueel een samenwerkingsverband bevorderd worden tussen kerk en samenleving. Er zijn meer mogelijkheden om op de placemat iets af te drukken, bijvoorbeeld het leesrooster, data van

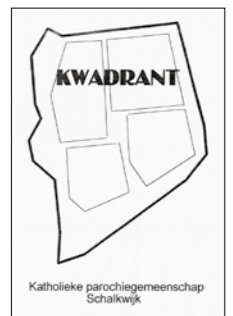
hoogfeesten en overzicht van de vieringen, parochieagenda, geschiedenis van kerkgenootschappen met haar gebouwen en administratie-adressen.

ParochiemagaZIN van H. Joannes de Doper parochie te Hoofddorp stelt bij het thema Parochie Breed in het parochieblad de vraag: Komt er een Repair Café in Hoofddorp? Repair Café's zijn plekken waar ervaren klussers en mensen die thuis zijn op een naaimachine of de fiets je helpen bij jouw reparatie. Ze laten je zien hoe je het kunt doen - en hopen dat je het de volgende keer zelf kunt. En anders kom je gewoon nog een keer. De Ark geeft gelegenheid om op woensdag 15 mei van 13.30 uur - 16.30 uur met dit initiatief te starten.

Info

ParochiemagaZIN van H. Joannes de Doper parochie - Hoofddorp

De **parochiegemeenschap Schalkwijk** organiseert op Hemelvaartsdag voor de 24^e keer een fietstocht. De groep start om 06.00 uur vanaf het kerkplein van de Moeder van de Verlosserkerk. Na afloop is er om 9.00 uur een gezamenlijk ontbijt. Een klein bedrag wordt gevraagd bij inschrijving.

Ter voorbereiding op het Hoogfeest van Pinksteren

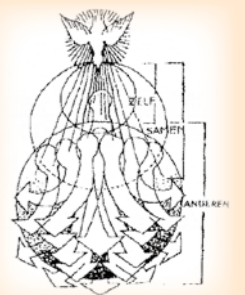
Laten wij ons raken door de Geest van God.

Laat de vurige tongen van de Pinkstergeest over ons komen. Zijn kracht moge ons voelbaar optillen want Hij is tot veel in staat.

Gods Geest neemt ons in handen en zal ons helpen sturen.

Hij vraagt ons een opening om te wonen.

Zoals wij lachen, vindt Hij alvast ons hart.

De heilige Geest: een extraatje in het christelijke leven?

De vijfde stap van de basisboodschap van het katholieke geloof

Deze maand vieren we het feest van Pinksteren. We vieren de komst van de heilige Geest en het begin van de Kerk. Veel mensen, inclusief veel katholieken, weten nooit goed wat ze met de heilige Geest aan moeten. Bij God de Vader kunnen veel mensen zich nog wel een voorstelling maken. Bij Jezus ook. Hij heeft immers concreet op aarde onder de mensen geleefd. Maar de heilige Geest: hoe kan Hij onze Helper zijn? Dat blijft toch iets vaags voor veel mensen. Hieronder wil ik drie punten bespreken, die misschien kunnen helpen om de heilige Geest op een concretere manier in ons leven te ervaren.

De heilige Geest helpt ons om een persoonlijke relatie met Jezus aan te gaan

Ten eerste: de heilige Geest is niet in eerste plaats een kracht, maar **een Persoon**. Hij is de derde Persoon van de Drie-ene God, die bestaat uit Vader, Zoon en heilige Geest. De heilige Geest helpt ons in te zien dat het christelijke geloof gaat om een persoonlijke liefdesrelatie met God, met Jezus. In de woorden van de apostel Paulus: "Gods liefde is ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons geschonken werd" (Rom. 5,5).

Veel mensen die christen worden of tot dieper geloof komen, vertellen over een ervaring van zich geliefd en bemind weten door God. Een ervaring van kunnen geloven, zichzelf kunnen toevertrouwen aan God. Deze ervaring brengt vaak een ommekeer in hun leven en is zonder de heilige Geest niet mogelijk. Opnieuw verwoord met de woorden van de Paulus: "Niemand kan zeggen: 'Jezus is de Heer', tenzij onder de invloed van de heilige Geest" (I Kor. 12,3).

Daarom leert de Kerk ook dat we met het sacrament van het doopsel en nog eens bekrachtigd in het sacrament van het vormsel, de heilige Geest ontvangen. We kunnen slechts geloven door de heilige Geest. Een beeld dat dit misschien kan verduidelijken is het volgende: de heilige Geest is dus niet een soort extraatje, als slagroom op een gebakje, waarvan het gebakje ook goed smaakt zonder de slagroom. Je zou kunnen zeggen: de heilige Geest is een wezenlijk onderdeel van het beslag van het gebakje. Zonder de heilige Geest smaakt het hele gebakje nergens naar. Hij is vanaf het begin nodig. Zonder de heilige Geest kan een mens niet in God geloven.

De heilige Geest brengt nieuw leven

Naast het feit dat de heilige Geest ons helpt om in relatie met God te leven, wordt er van oudsher een aantal werkzaamheden aan de heilige Geest toegeschreven. In het Oude Testament zien we al werkingen van de heilige Geest naar voren komen, zij het soms in bedekte woorden. Bij de schepping van de wereld is de Geest er al bij (Gen. 1,2). Hij brengt vanaf het begin **nieuw leven**. Denk aan de woorden van het lied: "Zend Heer uw Geest, dan komt er weer leven, dan maakt Gij uw schepping weer nieuw" (naar Psalm 104,30).

Mensen kunnen inderdaad vertellen, dat dit met de komst van de heilige Geest in hun leven is gebeurd. "De bijbel ging opeens voor mij leven", vertellen velen, "Eerst waren het oude woorden van een ver verleden, maar nu merk ik dat ze iets te zeggen hebben voor mijn leven vandaag". "Ik zat zoals gewoonlijk in de kerk", vertelt een ander, "en opeens leek het alsof de woorden van de liturgie oplichtten en ze bij mij binnenkwamen". Het brengen van leven op allerlei gebieden is één van de bijzondere dingen die de heilige Geest in een mensenleven kan doen. Om nog een beeldspraak te gebruiken: de heilige Geest is als de stroom op de apparaten. Zonder stroom heb je wel apparaten, maar ze werken niet. Er gebeurt niets - er is geen leven - als er geen stroom is.

De heilige Geest geeft kracht

Het derde punt. Zowel in het Oude als het Nieuwe Testament lezen we dat als mensen de heilige Geest ontvangen, ze **veel krachtiger** mensen worden. In het Oude Testament wordt onder andere gesproken over de profeten, die met Gods Geest gezalfd worden: "De geest van de Heer God rust op mij, want de Heer heeft mij gezalfd" (Jes. 61,1). Zij zijn daardoor tot dingen in staat die ze vanuit zichzelf nooit hadden kunnen doen. Onder andere optreden tegen de bezetter of het volk op moeilijke momenten leiden. Ook in het Pinksterverhaal in het Nieuwe Testament lezen we dat de bange leerlingen van Jezus veranderen in krachtige fans van Jezus als ze heilige Geest ontvangen. Blijkbaar zet de heilige Geest iets in werking en geeft Hij mensen kracht om boven hun natuurlijke kunnen uit te stijgen.

De basisboodschap van het katholieke geloof in zes stappen

1. God is liefde, Hij houdt van mij.
Waarom ervaar ik die liefde dan niet?
2. Er staat iets tussen mij en God: gebrokenheid, zonde.
Hoe nu verder?
3. Verlossing door Jezus: zijn menswording, passie en verrijzenis bewerken verzoening.
En dan? Wat is mijn antwoord?
4. Geloof en bekering: ik vertrouw me toe aan Jezus en volg Hem na.
En verder?
5. Ik hoef het niet alleen te doen: de heilige Geest is mijn Helper en...
6. ... ik mag deel uitmaken van de kerkgemeenschap.

Hebben we deze kracht allemaal niet nodig in ons leven? We kennen allemaal situaties waar we onszelf het liefst "opsluiten" en niet naar buiten treden. Als u de volgende keer met zo'n situatie geconfronteerd wordt, roept u dan eens de heilige Geest aan en kijkt u eens wat er gebeurt...

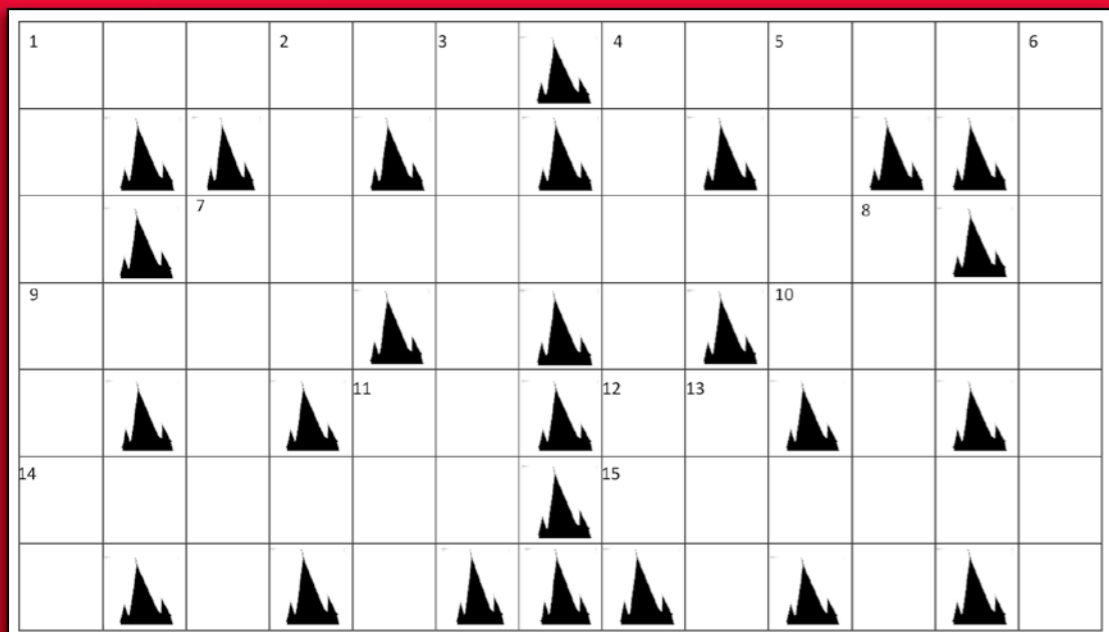
Het belangrijkste is om **open te staan** voor de heilige Geest. Als u gedoopt en gevormd bent, mag u weten dat de heilige Geest in u leeft. De traditie van de Kerk leert ons niettemin, dat het goed is om de heilige Geest uit te nodigen en Hem aan te roepen om te komen. "Kom, heilige Geest, vervul de harten van uw gelovigen" bidden we in het bekende noveengebed voor Pinksteren. "Veni Sancte Spiritus" zingen we vaak en met name met Pinksteren in de kerk. Dat is iets wat u kunt doen. Misschien deze keer heel bewust met Pinksteren. Dat kunt u doen in uw eigen woorden of met de woorden van de Kerk. En weet dan, dat de heilige Geest komt en u zult onderrichten en u zult helpen (Joh. 14,26). <

Mirjam Spruit

Noot: dit artikel is deels gebaseerd op een eerder verschenen artikel in Inspiratie Magazine 3, 2010

'n beetje crypto

Oplossing opsturen naar het redactiesecretariaat Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem

Horizontaal

1. Die drank wordt in de kerk gebruikt en is niet in orde? **4.** Een godsspraak over een ronde pook **7.** Kwam dit dier al voor op de Calvarieberg? **9.** Dezelfde rivier vormt een denkbeeld **10.** Deze auto doet dubbel pijn **11.** Die jongen slaat je bewusteloos **12.** Het toernooi wordt bij deze maanstand gehouden **14.** Een bolgewas met zo'n lichaamsdeel blijft niet heel **15.** Deel van de kous dat iedereen wil weten

Verticaal

1. Klinkt als een zoen van de dokter **2.** Veel mensen zoeken deze Jacob **3.** Strijken, maar zonder ijzer **4.** Komen daar de wijzen vandaan? **5.** Dit zing je als een ezel op een slee **6.** Niet zo'n beste engel, wel vurig **7.** Als vogel op deze school, word je toch een Engelse dichter **8.** Rangtelwoord in de buurt van het Veluwemeer **11.** Biljarten met een varken? **13.** Dit wordt gescheiden van het koren

Oplossing april 2013

De winnaars van maart 2013

Gemengd Koor van de Dionysiusparochie, Heerhugowaard; A. Regenborn, Amstelveen; I.de Beer-de Jong, Uithoorn.

Tiende verjaardag van de Sacramentsprocessie in Amsterdam

De Onze Lieve Vrouwekerk viert 2 juni a.s. de tiende verjaardag van de Sacramentsprocessie onder het motto 'Laat zien dat je gelooft'. Bisschop J. Punt van het bisdom Haarlem-Amsterdam zal met een monstrans, een houder voor de heilige hostie, over de grachtengordel trekken. Hij wordt vergezeld door priesters en kerkgangers. De ambassadeur van het Vaticaan in Nederland, aartsbisschop mgr. dr. André Dupuy, en veel andere priesters zullen aan de plechtigheid deelnemen.

De processie heeft ook dit jaar een multicultureel karakter. Afgevaardigden van de Syrische, Filippijnse, Antilliaanse kerk zijn genodigd, alsmede delegaties van de Armeense, Koptische en Ethiopische kerken. Onder de gasten is ook de Syrisch/orthodoxe bisschop in Nederland, mgr. Polycarpos Augin Aydin. Ook lopen in de stoet mee de zusters van drie religieuze families. Een nieuwe oecumenische traditie heeft zich in de hoofdstad gevestigd! Ook de ambassadeurs van Uruguay, Malta, Macedonien, Kroatië, Suriname, Spanje en Griekenland zijn uitgenodigd.

Programma 2 juni 2013

- 11.15 Plechtige Eucharistieviering in de Onze Lieve Vrouwekerk, Keizersgracht 220
- 12.45 Sacramentsprocessie over de grachtengordel
- 13.30 Afsluitend plechtig lof in de Onze Lieve Vrouwekerk

Verbinding met Sacramentsdag in Rome

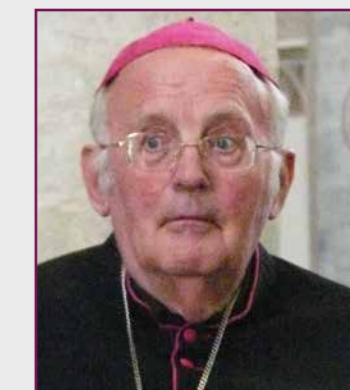
We willen ons door de Sacramentsprocessie op bijzondere wijze verbinden met de viering van Sacramentsdag door paus Franciscus. Bij gelegenheid van het Jaar van het Geloof heeft hij alle gelovigen opgeroepen om samen met hem om 17.00 uur een uur door te brengen in Aanbidding van het Allerheiligste. Daarom zal er na afloop van het plechtig lof in de Onze Lieve Vrouwekerk gelegenheid zijn tot Aanbidding van het Allerheiligste in de kapel van de Begijnhof, waar de emeritus hulpbisschop, mgr. J.G.M. van Burgsteden sss, om 17.00 uur een H. Lof ter ere van het Allerheiligst Sacrament zal vieren, dat wordt afgesloten om 18.00 uur. Iedereen is van harte uitgenodigd hieraan deel te nemen. <

Meer informatie

Rector dr. R. De Ojeda, pr.,
O.L.Vrouwekerk,
tel. 06 1851 9647,
>> e-mail rdeojeda@mail.com,
>> website: www.olvkerk.nl

Bisschop Muskens overleden

Op 17 april overleed mgr. Martinus Petrus Maria Muskens, oud-bisschop van Breda. In 2001 werd mgr. Muskens getroffen door twee lichte herseninfarcten, waarop hij besloot eerder terug te treden. In 2006 werd hij opgevolgd door mgr. Van den Hende. De Nederlandse bisschoppen hebben met droefheid kennisgenomen van het overlijden van mgr. Muskens. In hun verklaring schrijven de bisschoppen dat ze "een broeder in het bisschopsambt gedenken, met vele verdiensten voor de Wereldkerk en voor de Nederlandse Kerkprovincie. Naast droefheid past grote dankbaarheid voor zijn inzet." Mgr. Muskens is 23 april, onder grote belangstelling, in zijn geboortedorp Elshout begraven. Bij de uitvaart waren naast kardinaal Adrianus Simonis en apostolisch nuntius André Dupuy, bijna alle Nederlandse bisschoppen aanwezig. <

< 1. Summer school Leiderschap en de sociale leer van de Kerk

1
Veel wordt er tegenwoordig gesproken over een crisis in het leiderschap. Steeds meer maatschappelijke instituties worden ontdaan van hun aureool. Meer dan ooit is geïnspireerd leiderschap nodig. In deze summer school gaan we ons verdiepen in het leiderschap en sociale leer van de Kerk. In wat voor wereld leven wij? Wat betekent leider te zijn in deze wereld? Hoe kan de sociale leer hierbij inspirerend werken? We discussiëren aan de hand van presentaties van deskundigen en leggen in de workshops de relatie tussen theorie en de praktische toepassing. Jongeren van 20 – 30 jaar (HBO/WO niveau) zijn van harte uitgenodigd. Data: maandag 26, dinsdag 27 en woensdag 28 augustus 2013. Locatie: Bezinningscentrum De Stal op de Kaag, Kaageiland. Eigen bijdrage: € 125,00 p.p. Literatuur: Compendium van de Sociale Leer van de Kerk en encycliek Caritas in Veritate (samen € 25,00), te verkrijgen via de organisatie. Aanmeldingsformulier verkrijgbaar bij het CSLK, >> e-mail: m.karsten@tiltenberg.org >

< 2. Bavopenning voor Bernard Bartelink

2
De bekende Haarlemse organist Bernard Bartelink (83) gaf zaterdag 13 april jl. zijn allerlaatste orgelconcert. Dat deed hij op het Willibrordorgel in de Haarlemse kathedrale basiliek van Sint-Bavo, waaraan hij vele jaren (1971-1999) verbonden is geweest als titulair organist. Na het concert werd hij toegesproken door zijn opvolger in de kathedraal, Ton van Eck, die hem vooral roemde voor zijn initiatief tot de zaterdagmiddagconcerten rond het Willibrordorgel. Dit afscheidsconcert was tevens het begin van de veertigste serie orgelbespelingen met grote organisten uit binnen- en buitenland. Vervolgens was het woord aan plebaan H.J. van Ogtrop die namens de bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. J.M. Punt, aan Bernard Bartelink de Bavopenning mocht uitreiken voor al zijn verdiensten voor de kathedraal en het bisdom. Het publiek beloofde Bartelink met een langdurige staande ovatie. <

Uit de kroniek en de agenda

- 4 april: mgr. Hendriks was aanwezig bij de opening van de vernieuwde Benedictushof in de St. Adelbertsabdij in Egmond-Binnen.
- 5 april: bisschop en hulpbisschop waren aanwezig bij de viering van het koperen jubileum (121/2 jaar) van jhr. mr. S.R.K.M. van Weede in het Bisschopshuis.
- 6 april: was de Hulpbisschop aanwezig bij de Bavodag in de Kathedrale Basiliek van St. Bavo te Haarlem.
- 9 april: de bisschoppen namen deel aan de vergadering van de Nederlandse Bisschoppenconferentie in Utrecht.
- 11 april: ontvingen de beide bisschoppen een delegatie van de regio Zaanstreek.
- 12 april: vierde de hulpbisschop de h. Mis op het Grootseminarie en was hij aanwezig bij een studiedag over Vaticanum II.
- 17 april: de hulpbisschop bracht een werkbezoek aan de San Egidio gemeenschap in Antwerpen. De bisschop had een vergadering met de permanente raad in Utrecht.
- 18 april: ontving de bisschop mgr. Blaise Nzeyimana uit Burundi in het bisschopshuis.
- 21 april: mgr. Hendriks was op Roepingenzondag op De Tiltenberg.
- 23 april: was de hulpbisschop aanwezig bij de uitvaart van mgr. Muskens, emeritus-bisschop van Breda.
- 24 april: was mgr. Punt aanwezig op de Korpsdag van de Krijgsmacht aalmoezeniers in Vught.
- 28 april: zijn de bisschop, de hulpbisschop en de emeritus-hulpbisschop in de Nicolaas basiliek in Amsterdam voor een eucharistieviering ter gelegenheid van de troonswisseling.
- 5 mei: de bisschop celebreert de mis bij de gemeenschap La Vie in Zeewolde en de hulpbisschop in Schagen.
- 14 mei: vergaderen de beide bisschoppen in Utrecht met de Nederlandse Bisschoppenconferentie.
- 15 mei: is de hulpbisschop aanwezig bij het zieken-triduüm in Hilversum.
- 18 mei: dienen de bisschoppen het Vormsel toe tijdens de Diocesane Vormselviering in Heiloo.
- 19 mei: zijn de bisschop en de hulpbisschop aanwezig bij de gebedsdag van de Vrouwe van alle Volkeren in Amsterdam.
- 21 mei: zijn beide bisschoppen bij de emeriti dag in Heiloo.
- 22 mei: vergadert mgr. Punt met de permanente raad in Utrecht.
- 25 mei: zijn de bisschop, de hulpbisschop en de emeritus-hulpbisschop in de kathedrale Basiliek, waar de bisschop de Priesterwijding zal toedienen aan drie diakens
- 26 mei: zijn de bisschoppen aanwezig bij de sluiting van de meimaand in Heiloo.
- 28 mei: vergadert de Bisschop met het bestuur van het Militair ordinariaat.
- 30 mei: is de bisschop aanwezig bij de opening van de nieuwe kapel van Stem in de Stad.

Een kunstenaars van het zuiverste water

Zo af en toe blijken er veel meer parels in onze kerk aanwezig te zijn dan je zo zou denken. Eén zo'n parel is de kunstenaars Gisèle d'Ailly – van Watersloot van der Gracht. Een lezer van ons blad, de heer Stam uit Bussum, was zo vriendelijk mij op haar attent te maken en terecht! Ik had geschreven over de boeiende schildering van de processie van het Mirakel door Anton Derkinderen. Het schilderij lijkt steeds meer te verbleken, maar nog steeds zijn allerlei notabele Amsterdammers erop zichtbaar. Een van de misdienaars is de vader van deze dame, die zelf nu over de honderd is. Haar grootvader, notaris Walther van Watersloot van der Gracht, draagt het baldakijn. Zelf vervaardigde zij negen ramen van de Begijnhofkapel. Als u zelf gaat kijken, kunt u haar op een van de ramen zien met weer een raam onder haar arm.

Haar leven klinkt spannender dan een roman en zo is het vaak met het echte leven. Er is een boekje over haar van de hand van Maria Smook die zich met de geschiedenis van het dorp Bergen bezig houdt. Want met dat kunstenaarsdorp had Gisèle ook banden. Ik kon haar boekje helaas niet in de universiteitsbibliotheek vinden. Maar internet gaf me informatie. Ook kreeg ik van de heer Stam een nieuwsbrief van Ons' Lieve Heer op Solder. Aan deze bronnen dus alle eer voor wat nu volgt:

Bevlogenheid

Gisèle is een leerlinge van de beroemde Limburgse glazenier Joep Nicholas die onder andere de glas-in-loodramen van de voormalige KRO-studio heeft vervaardigd. Nicholas had een onderkomen in het dorpje Groet, vlakbij Bergen en daar logeerde Gisèle vaak. Wie het werk van Gisèle ziet, beseft onmiddellijk dat hier

een echte kunstenaars aan het werk is, niet iemand die kerkelijke kunst alleen maar plichtmatig maakt zonder artistieke bevlogenheid. Het expressionisme heeft haar niet onberoerd gelaten. In Bergen leerde ze de dichter Adriaan Roland Holst kennen, van wie ze een bekend portret schilderde. Ook had ze contact met de schrijver Edgar du Perron, de schilderes Charley Toorop, dochter van de bekeerling tot het katholicisme Jan Toorop.

Bijzonder is haar rol in de oorlog, toen ze twee joodse onderduikers huisvestte in Amsterdam, aan de Herengracht. Het waren leerlingen van de Duitse dichter en filosoof Wolfgang Frommel. Er is een mooi filmpje over te vinden op internet: >> <http://www.biografievanamsterdam.nl/Data/Dossier000000070>

Ze kreeg in 1999 daarvoor een onderscheiding van *Yad Vashem*. Het huis aan de gracht waar de onderduikers hebben gezeten, bestaat nog steeds en heeft nog steeds de Latijnse naam: *Castrum Peregrini*: 'toevluchtsoord voor pelgrims'. Daar zetelt nu haar stichting met die naam, die nu als een mecenas kunstenaars ondersteunt. Enkele jaren geleden werd ze gehuldigd door burgemeester Van der Laan. Mocht u niet dichtbij de Begijnhofkapel wonen, dan kunt u naar ik begrijp haar werk eveneens bewonderen in de Sint Vincentiuskapel van de Bavo in Haarlem. Laten we de kunstenaars in ere houden, want op hun vleugels verheft onze ziel zich hemelwaarts! <

Marcel Poorthuis

Bisschop Blaise Nzeyimana uit Burundi

De seizoenen van de kerk...

Het tweede document uit Vaticanum II is de constitutie “Lumen gentium”, “Licht van de volkeren”. Deze constitutie gaat over de Kerk. Het beschrijft de structuur en betekenis van de Kerk als een uiting van het Volk Gods onderweg in deze wereld.

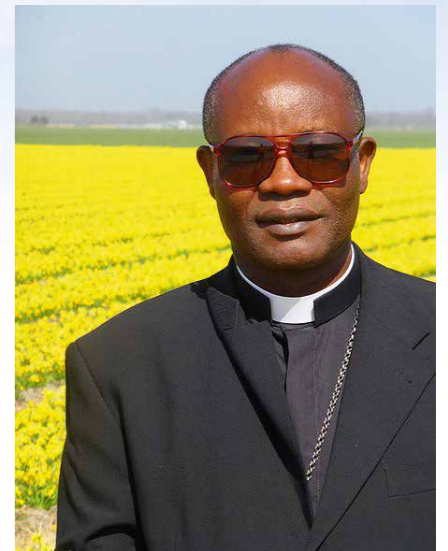
In Latijns Amerika, Azië en Afrika ontstonden na het Tweede Vaticaans Concilie allerlei soorten basisgemeenschappen. Twee Afrikaanse Concilies, in '73 en '76, zijn belangrijk geweest voor de ontwikkeling voor de gemeenschappen op het Afrikaanse continent. Deze ontwikkeling is gebaseerd op de gedachte dat het kerkelijke leven geënt moet zijn op het alledaagse leven en werk. Bisschop Blaise Nzeyimana van het bisdom Ruyigi in Burundi legt uit dat mensen die dezelfde vreugde ervaren, maar ook die dezelfde dagelijkse problemen en pijn moeten verdragen, een sterke verbondenheid met elkaar hebben. In de kleine geloofsgemeenschappen wordt hun geloof een manier van leven. Het brengt de zorgen en behoeften van de mensen in de kerk. Dit verandert de kerk van binnenuit. Het vult de preken en het geeft in veel gevallen richting aan de diaconale zorg. Neem het bisdom Ruyigi. Dit grenst direct aan Tanzania, waar tijdens de burgeroorlog van 1993-2005 veel Burundezers naar toe zijn gevlucht. Deze mensen komen druppelsgewijs terug naar Burundi, om daar bijvoorbeeld te ontdekken dat het stuk grond dat zij van generatie op generatie hebben beheerd nu door een andere familie wordt bewoond. Er is een speciaal programma ontwikkeld om verzoening tussen de families te bereiken, voordat eventueel de stap naar de hoogste rechter zou worden gezet. Daarnaast zijn er in Ruyigi 2

Precies 50 jaar geleden, werd het Tweede Vaticaans Concilie in het leven geroepen, bedoeld om de kerk “bij de tijd te brengen”. Het Jaar van het Geloof herdenkt deze gebeurtenis en stelt ons in de gelegenheid de vruchten van dit concilie te onderzoeken. In een reeks interviews wil missiesecretaris Evert Veldman ervaringen van bisschoppen uit verschillende werelddelen tegen het licht houden van de documenten van dit Concilie.

kampen van elk zo'n 6000 tot 8000 Oegandese vluchtelingen, die ook een eigen problematiek met zich meebrengen. Een priester is permanent aangesteld voor de zorg voor deze mensen.

De dynamiek van de migratie en die van de verzoening geven de kerk in dit bisdom een andere kleur dan die in een gebied waar HIV/AIDS bijvoorbeeld de grootste zorg is. Een kerk die zich aanpast aan de omstandigheden van zijn gelovigen is een kerk die beantwoordt aan een volk dat op reis is. In dit geval geldt dat letterlijk – als migranten – maar ook figuurlijk als reizigers in de tijd. Door het vormen van kleine geloofsgemeenschappen wordt benadrukt dat de kerk een familie van gelovigen is, waarvoor iedereen verantwoordelijk is in de praktische en in de financiële zin van het woord. Deze organisatievorm sluit aan op de Afrikaanse manier van samenleven, waarin gedeelde verantwoordelijkheid en saamhorigheid belangrijker zijn dan het individu. Het is een uiting van een “inculturatie” van de kerk als gevolg van het Tweede Vaticaans Concilie, net zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van een speciale vreugdezang in een kerkelijke doopdienst, zoals die traditioneel bij de geboorte van een kind in de dorpen plaatsvond. Zoals ieder lichaamsdeel zijn eigen functie heeft, heeft het wereldwijde lichaam van de kerk, vele uitingsvormen en kwaliteiten. Bisschop Nzeyimana merkt tijdens een recent bezoek aan Nederland dat wij vier seizoenen hebben: een kringloop waarin zelfs een volledig stilvallen van de natuur bestaat (“kunnen mijn oren er niet van af vallen met deze koude wind?”) tot aan een bloeiende zomer. In Burundi zijn die wisselingen veel minder opvallend. Hier hebben we 1 priester voor soms 3 of 4 parochies, in Burundi zijn er 3 of 4 priesters voor 1 parochie. Mgr. Nzeyimana geeft de burger weer moed: “Wie weet verkeert jullie kerk in Nederland nu in een winter en staat jullie, net als in Burundi, een nieuwe lente te wachten...” <

Evert Veldman
missiesecretaris bisdom Haarlem-Amsterdam

Mgr. Blaise Nzeyimana is sinds 1 januari 2011 bisschop van het bisdom Ruyigi in het oosten van Burundi. Daarvoor is hij 10 jaar lang verantwoordelijk geweest voor Caritas Burundi, de katholieke ontwikkelingsorganisatie. Tien jaar lang heeft hij leiding gegeven aan de inspanningen van de katholieke kerk om bij te dragen aan onderwijs, zorg, basale ontwikkeling en verzoening tijdens en na de burgeroorlog.

Studiedag over het Tweede Vaticaans Concilie voor pastorale krachten Terug naar het hart...

Op vrijdag 12 april jl. vond er in het kader van het Jaar van het Geloof een studiedag plaats voor mensen die werkzaam zijn in het pastoraat in het bisdom Haarlem-Amsterdam. Het onderwerp van de studiedag was *het Tweede Vaticaans Concilie* (een grote kerkvergadering in onze Kerk, die van 1962 tot 1965 duurde). Ruim 50 pastorale krachten waren hiervoor naar de Tiltenberg gekomen.

Mgr. dr. Hendriks gaf een lezing over de stand van zaken 50 jaar na opening van het Tweede Vaticaans Concilie: wat is er in de praktijk gebracht en wat niet? Hij memoreerde het doel van paus Johannes XXII om het concilie bij elkaar te roepen, namelijk om de kerk in gesprek te brengen met de wereld om zo voor de mensen van deze tijd het Evangelie met hernieuwde kracht te kunnen verkondigen. Ook wilde de paus met het concilie een bijdrage leveren aan de oecumene en de relatie met niet-gelovigen. Ook voor ons zijn dit zaken die nog steeds actueel zijn.

Mgr. Hendriks richtte zich vooral op het document van het Concilie over de Kerk zelf (*Lumen Gentium*), omdat in de middag het document over de Kerk in de wereld van deze tijd (*Gaudium et Spes*) aan de orde zou komen. Mgr. Hendriks verwoordde de zorg van het concilie: Hoe kunnen de verticale gemeenschap (met God) en de horizontale gemeenschap (met elkaar) meer vormgegeven worden? Dat is het hart van waaruit kerk-zijn plaatsvindt en dit voorkomt een eenzijdige nadruk op de juridische kant van de Kerk. De tekst van deze lezing kunt u terugvinden op de website van mgr. Hendriks: >> www.arsacal.nl

Herbronnen

In de middag gaf prof. dr. Paul van Geest een interessante lezing over de invloed van het denken van Augustinus op de pastorale constitutie *Gaudium et Spes* van het concilie. Als we aan de hand van Augustinus goed kijken, zien we dat de dingen (bij onszelf, maar ook in de wereld om ons heen) zelden helemaal zwart-wit zijn. Van Geest bracht het dialogale, naar waarheid zoekende karakter van het denken van de kerkvader naar voren. Door terug te grijpen op Augustinus lukt het *Gaudium et Spes* om de ordening in de wereld in het perspectief van het Evangelie te plaatsen.

Als uitdaging voor Kerk en gelovigen in onze tijd, riep Van der Geest op, "om terug te keren naar ons eigen hart". In tijden van hoogtepunten en neergang in de geschiedenis, gaan mensen zich herbronnen. Het is een oproep om te kijken met welke drijfveren wij de dingen doen: "Keer terug naar je eigen hart met behulp van de Schrift en de Traditie". <

Mirjam Spruit

Onbekende geschiedenis (71)

Dhr. Frans Savelskous uit Oisterwijk is druk doende een boek te schrijven over de pater augustijn Marcellinus Nicolaas Mes. Deze pater werd geboren op 29 mei 1911 te Warbergen in Duitsland en groeide op in Spierdijk. Daar droeg hij ook zijn Eerste H. Mis op en wel op 11 juni 1939. Toen zal ook bijgaande foto zijn gemaakt. Wie herkent een of meerdere personen? Stuur uw reactie naar Redactie Samen Kerk, t.a.v. dhr. Floor Twisk (archivaris), Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. Per e-mail kan ook via: >> ftwisk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Onbekende geschiedenis (70)

De foto's van twee onbekende priesters, afkomstig uit het archief van de voormalige parochie H. Agatha te Beverwijk, hebben nog geen reacties opgeleverd. Daarom nu een eerste herkansing.

Onbekende geschiedenis (69)

Naar aanleiding van de via dhr. Piet Koomen uit Wervershoof gekregen foto van dhr. Hessel de Greeuw uit Andijk, ontvingen we een reactie van dhr. Ruud Hoogendijk uit Medemblik. Hij herkende op de foto niet alleen zijn heeroom pater Meindert Hoogendijk o.f.m., maar wist ook alle namen te noemen van alle hem omringende familieleden. Meindert Hoogendijk was geboren te Medemblik op 5 mei 1915, trad op 7 september 1933 toe tot de congregatie van de Paters Franciscanen en werd op 23 maart 1941 tot priester gewijd. Na de Tweede Wereldoorlog was hij twintig jaar werkzaam in Nieuw Guinea. Hij overleed op 3 april 1970 te Rottenburg in West-Duitsland, waar hij korte tijd pastoor was.

Opsporing verzocht (3)

De door dhr. Jan ten Voorde uit het Groningse Winsum gestelde vraag naar teksten van liedjes, die hij heeft gezongen bij zijn Eerste H. Communie in 1956 in de H. Hartkerk te Groningen, leverde nog een laatste reactie op van mw. A.M. Hoogland-Bosman te Amsterdam met de volledige tekst van het liedje: "En nu sluit ik mijn oogjes toe, er gaat iets groots gebeuren".

Opsporing verzocht (4)

Pater Lambertus Moonen van de Abdij Sint-Benedictusberg te Lemiers (Vaals) is op zoek naar de tekst en/of een publicatie van het "Lourdeslied". Wie kan hem helpen?

Opsporing verzocht (5)

Dhr. Jan Bijl te Schoorl kwam in oude notulenboeken van de parochie H. Johannes de Doper de aantekening tegen dat de parochie "knuppelsgeld" had ontvangen. Wie weet hier meer over?

Opsporing verzocht (6)

Dhr. Ruud Goedknegt te Waterveen weet zich te herinneren dat het rond het jaar 1950 op Witte Donderdag in Amsterdam gebruikelijk was om zeven kerken te bezoeken. Graag wil hij weten of dit ook buiten de stad Amsterdam werd gedaan. Graag uw reactie.

Hebt u zelf een onbekende foto van een kerkelijke gebeurtenis of een priester, pater of zuster en wilt u er meer van te weten zien te komen, dan kunt u deze opsturen naar de redactie van Samen Kerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem. De foto ontvangt u zo spoedig mogelijk weer retour.

TIENERKAMP JUMP!

5 T/M 8
JULI
2013

BEN JIJ TUSSEN DE 12 EN 15 JAAR OUD, DAN IS DIT IETS WAAR JIJ BIJ MOET ZIJN! DEZE ZOMER VAN VRIJDAG 5 T/M MAANDAG 8 JULI ORGANISEREN WE TIENERKAMP JUMP! WE TREKKEN ER VIER DAGEN OP UIT MET ANDERE TIENERS IN EEN TIJD VOL MET SPORT EN SPEL, NATUUR, SAMEN NADENKEN OVER GOD, GEZELLIGHEID, EEN BONTE AVOND EN NOG VEEL MEER!

SCAN QR
VOOR VIDEO

WAT
TIENERKAMP JUMP!

WAAR
CASA CARMELI
VOGELENZANG

WIE:
12 T/M 15 JAAR

WANNEER:
5 T/M 8 JULI 2013

PRIJS:
€90,-

AANMELDEN
M.JANSEN@BISDOMHAARLEM-AMSTERDAM.NL

MEER INFO

WWW.JONGBISDOMHAARLEM.NL

IEDER JAAR ORGANISEERT BISDOM HAARLEM-AMSTERDAM EEN TIENERKAMP. DEZE ZOMER DAAROM OOK WEER EEN SPETTEREND TIENERKAMP MET HET THEMA JUMP! DURF JIJ HET AAN? MAAK DAN DIE SPRONG!! WE GAAN VIER DAGEN LANG MET LEEFTIJDGENOTEN EN VRIENDEN EEN ONVERGETELIJKE TIJD BELEVEN. WE LEREN NIET ALLEEN ELKAAR KENNEN, MAAR OOK GOD. HET WORDT EEN GEZELLIGE TIJD DIE JE NIET SNEL ZULT VERGETEN. WE ZETTEN ONS KAMP OP IN CASA CARMELI AAN DE RAND VAN HET DUINGEBIED IN VOGELENZANG, WAAR WE VEEL TIJD ZULLEN DOORBRENGEN. TUSSENDOR TREKKEN WE HET GEBIED IN EN BIJ MOOI WEER GAAN WE NAAR HET STRAND. HET IS EEN IDEALE GELEGENHEID OM LEEFTIJDGENOTEN TE ONTMOETEN EN NIEUWE VRIENDEN TE MAKEN. HET KAMP BEGINT VRIJDAG OM 17:00 UUR EN EINDIGT MAANDAG ROND 13:00 UUR. DE DEFINITIEVE TIJDEN STAAN IN DE BRIEF DIE JE TWEE WEKEN VOOR HET KAMP ZULT ONTVANGEN.

Beleef de WJD in Nederland!

Komende zomer vinden in Rio de Janeiro de Wereldjongerendagen (WJD) plaats. Dit is het grootste jongerenevenement ter wereld. Kon je toch niet mee? En heb je eigenlijk geen zin om in je eentje de slotviering met de paus te bekijken? Proef je de WJD sfeer liever live dan alleen via facebook? Kom dan naar WJD@home in Delft! Daar kun je de WJD meebeleven met een heleboel andere jongeren in hét landelijke thuisblijversprogramma. Graag willen we jou hiervoor uitnodigen!

Wat kun je verwachten?

Een fantastisch programma in Delft, waarbij je veel gaat zien van die stad en de belangrijkste momenten en elementen van de WJD beleeft:

- kom in Braziliaanse sferen in Nederland;
- beleef onze eigen WJD@home kruisweg;
- ervaar tijdens de avondwake hoe stil het kan zijn in een grote stad;
- volg de slotmis met de paus live op een groot scherm;
- stel een originele vraag aan de bisschop;
- en ervaar de kracht die uitgaat van samen vieren.

Praktische informatie

Wanneer? WJD@home vindt plaats van donderdagavond 25 t/m zondag 28 juli 2013.

Waar? Stanislascollege, Westplantsoen 71, Delft.

Voor wie? Alle jongeren van 16 t/m 30 jaar die graag de WJD-sfeer in Nederland willen beleven.

Wat kost het? € 125,00 p.p. inclusief drie overnachtingen (do-vr-za) en alle maaltijden vanaf het ontbijt op vrijdag t/m het avondeten op zondag.

Aanmelden en meer informatie

Meld je dus nu aan, samen met je jongerengroep, voor WJD@home. Ga naar >> www.jongkatholiek.nl/wjd voor uitgebreide informatie en schrijf je in. Als je nog vragen hebt, kun je die mailen naar Fredi: >> Fredi@jongkatholiek.nl Nodig je vrienden uit en kom naar WJD@home!

Nacht van gebed

In de nacht van 1 op 2 juni komen jongeren uit het hele bisdom bij elkaar in Langedijk. Het jaar van het geloof roept op om ons geloof te vernieuwen, speciaal bij gelegenheid van Sacramentsdag 2 juni. We beginnen de avond met een inleiding, gaan met elkaar in gebed rondom het

Heilig Sacrament en maken er natuurlijk ook een gezellige avond van waar ruimte is voor een goed gesprek met elkaar. Ben jij tussen de 16 en 30 jaar en lijkt het je leuk om mee te doen? Ga naar >> www.jongbisdomhaarlem.nl voor meer informatie of sluit je aan bij onze facebook

agenda

- >> 18 mei
Diocesane vormselviering in Heiloo
- >> 1 juni
Nachtelijke aanbidding in Langedijk
- >> 7 t/m 9 juni
Vorbereidingsweekend voor deelnemers WJD Rio, (Be)leef je geloof! in Heiloo
- >> 5-8 juli
Tienerkamp JUMP! In Vogelenzang
- >> 13-31 juli
Wereld Jongerendagen in Rio de Janeiro
- >> 25-28 juli
Landelijk thuisblijversprogramma WJD, Delft

Meer informatie:
www.jongbisdomhaarlem.nl

Bisdom van Haarlem

Feestelijk zomerprogramma bij Onze Lieve Vrouw ter Nood

Het is een bijzonder jaar voor O.L.V. ter Nood in Heiloo: op 8 december is het precies 300 jaar geleden dat het 'Mirakel met de Runxput' plaatsvond. Die nacht werd de Runxput, zoals de gedenkplaat op de rand van de put vermeldt, tot Mariabron. Volgens de overlevering welde op 8 december 1713 weer water op in de tijdens de Reformatie met puin gedempte Runxput. Er heerste veepest, maar de dieren die van het water dronken, bleven behouden. Een meer uitgebreide beschrijving van het Mirakel en de historische achtergronden van de bedevaartplaats vindt u op de website van het Heiligdom. Ter gelegenheid van het Jubileumjaar, is een feestelijk programma samengesteld.

Expositie

In het kader van het Jubileumjaar is in Missionair Centrum 'Het Julianaklooster' iedere zondag van 14.00 tot 16.30 een historische expositie te bezichtigen. Daar is met prachtig fotomateriaal en oude archiefstukken de bewogen geschiedenis van de Bedevaartplaats in beeld gebracht.

Zondag 26 mei: Maria-concert door het Volendams Vocaal Ensemble met lichtprocessie

Wie in Lourdes is geweest en daar heeft meegedaan met de grote lichtprocessie, weet hoe indrukwekkend het is als tijdens de lichtprocessie bij het zingen van het lied 'Te Lourd' op de Bergen iedereen zijn brandende kaars omhoog steekt en 'Avé, Avé, Avé Maria' wordt gezongen. Ook bij Onze Lieve Vrouw ter Nood wordt jaarlijks, bij de afsluiting van de meimaand, een grote lichtprocessie georganiseerd. Hieraan nemen gemiddeld 500 mensen deel. Het is een unieke plechtigheid, waarbij op de

melodie van 'Te Lourd' op de Bergen het lied van Onze Lieve Vrouw ter Nood wordt gezongen. Ter gelegenheid van het Jubileumjaar wordt het deze keer een extra feestelijke dag: van 16.00 uur tot 17.30 verzorgt het beroemde Volendams Vocaal Ensemble in de Bedevaartkapel een prachtig Maria-concert. Aansluitend volgt de lichtprocessie door het bos en om 19.00 uur is er een afsluitende Eucharistieviering met mgr. Hendriks als hoofdcelebrant. Ook de Heilige Mis en de processie worden opgeluisterd door het Volendammer koor, dat in traditionele klederdracht zal verschijnen.

Zondag 2 juni: Grote Sacramentsprocessie

Zondag 2 juni, de dag waarop in Nederland Sacramentsdag wordt gevierd, wordt bij O.L.V. ter Nood een grote sacramentsprocessie georganiseerd. Met de Sacramentsprocessie wordt de werkelijke aanwezigheid van de Heer onder de uiterlijke kenmerken van Brood en Wijn geëerd en beleden. Aansluitend op de Mis van

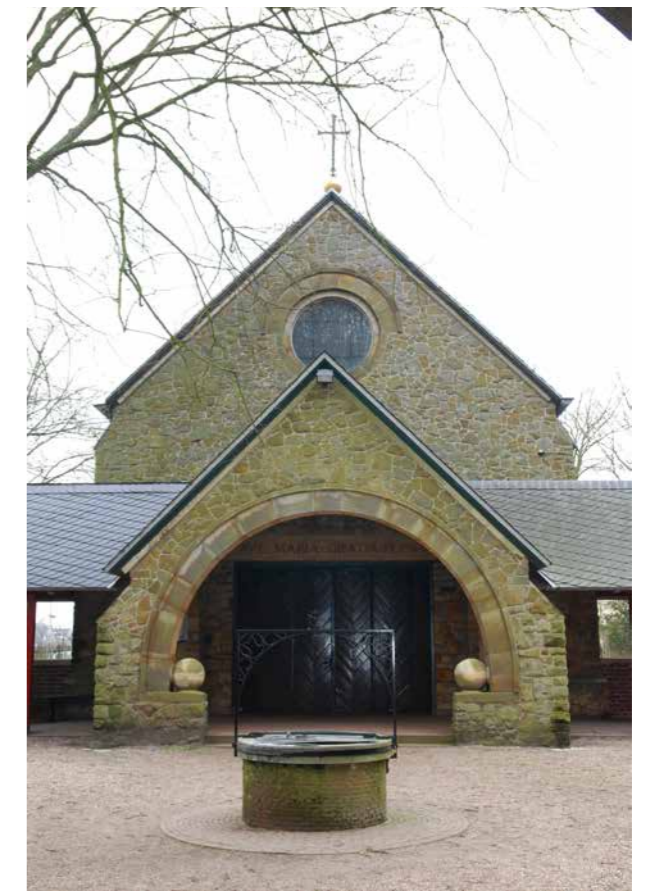
10.30 uur zal de processie, onder muzikale begeleiding van de Heilooër harmonie Caecilia, al biddend en zingend optrekken naar het rustaltaar bij de vijver. Daar brengen we hulde aan het Allerheiligst Sacrament, waarna de processie terugkeert naar de Kapel. We sluiten af met toewijding aan het Heilig Hart, een feestelijk Tantum Ergo en de zegen.

Zondag 9 juni: Lezingen door Antoine Bodar en Gerry Mühren

Op zondag 9 juni, 'Runxputdag', zijn er diverse interessante lezingen, onder andere van Antoine Bodar. Tussendoor verzorgt Jan Mühren vanaf een buitenpodium bij ontmoetingscentrum 'Het Oesdom' een luchtig muzikaal intermezzo. Hij is de broer van oud-profvoetballer Gerry. Gerry Mühren zal om 16.00 uur een lezing houden. Daarin belicht hij de relatie geloof en sport, natuurlijk op zijn karakteristieke, humoristische manier en gelardeerd met leuke anekdotes. De dag begint om 10.30 uur met de Eucharistieviering. Antoine Bodar is hoofdcelebrant.

Puttentocht

Op zoek naar een sportieve tijdsbesteding? Het bestuur van O.L.V. ter Nood heeft een leuke 'Puttentocht' voor u uitgezet. De tocht voert langs de oude Runxput op de Bedevaartplaats en langs twee putten met heilzaam water uit de tijd van de kerstening van de Noordelijke

Nederlanden: de Adelbertusput in Egmond-Binnen en de Willibrordusput bij het Witte Kerkje in het centrum van Heiloo. Onderweg geniet u van de prachtige Noord-Hollandse natuur. De tocht kan per auto, per fiets of te voet worden afgelegd. Informatieve boekjes met de route en historische informatie zijn vanaf begin mei tegen kostprijs verkrijgbaar in ontmoetingscentrum 'Het Oesdom'. U kunt ze ook telefonisch bestellen bij O.L.V. ter Nood (072 505 1288) of per e-mail >> info@olvternood.nl <

Musical

David en Goliath in De Goorn

Zondag 14 april werd in De Goorn de musical David en Goliath gespeeld door 'De Vliegende Speeldoos' in samenwerking met 75 kinderen uit de parochie. 'De Vliegende Speeldoos' is opgericht door een aantal christenen die allemaal een kunstopleiding hebben afgerond. Hun doel is om op een nieuwe manier Bijbelverhalen te vertellen aan kinderen.

Het is nu een aantal dagen na de voorstelling en op de deelnemende scholen is het het gesprek van de dag. De liedjes worden nog gezongen, er wordt over verteld, de CD wordt steeds opnieuw gedraaid en de parochianen die niet bij de voorstelling aanwezig konden zijn, horen dat ze een geweldige avond hebben gemist! De kinderen vergeten het nooit meer: die spannende tijd in Israel. Het land leefde voortdurend in angst door de oorlog met de Filistijnen. De jonge herder David wordt de nieuwe koning. Als dan bekend wordt dat de Filistijnen een geheim wapen hebben, raakt het land verlamd van angst.

Het is een verhaal over luisteren naar God, over angst en moed en reusachtige gevolgen.

De kinderen leerden in een middag de liedjes, dansjes en tekst. Ze maakten zelf hun kostuums en schitterden 's avonds als musicalsterren op het grote podium tussen de professionele acteurs, dansers en zangers. Menig toeschouwer kreeg kippenvel toen aan het einde van de avond alle kinderen samen uit volle overtuiging zongen:

*God spreekt tot je hart,
daar hoor je Zijn stem.
God spreekt tot je hart,
luister naar Hem,
en volg je hart!*

Een avond om nooit te vergeten! <

Tineke de Boer, parochiecoördinator De Goorn

Van Harlingen Grondwater Management B.V.

VHGM is een ingenieurs- en adviesbureau gespecialiseerd in het ontwerp en de realisatie van duurzame klimaatsystemen (d.m.v. grondwater uit bronnen)

Een energiebesparing van 50-80% kan hierdoor gerealiseerd worden

Voor informatie:
Deken Zondaglaan 51
2114 EB Vogelenzang
Tel.: (023) 584 11 22
www.vhgm.nl

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk.

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.amsterdamuitvaart.nl

lid van de BGNU

uitvaartverzekeringen

DENK JE EROVER PRIESTER TE WORDEN?

Kijk eens op www.tiltenberg.org of kom langs op De Tiltenberg!

Grootseminarie St. Willibrord
Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
tel. 0252 345 345
www.tiltenberg.org

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr. 54 64
t.n.v. Het Grootseminarie

**Help de missionaire traditie voort te zetten.
Steun onze missionarissen!**

week nederlandse missionaris

Pinksteractie 9 t/m 19 mei

Kijk op www.weeknederlandsemissionaris.nl voor meer informatie. Maak uw gift over op rekeningnummer 17.12.11.111

De uitvoering van de Week Nederlandse Missionaris is toevertrouwd aan Mensen met een Missie.

DE GESTOLEN BRON VAN ARSACAL

Tekeningen en teksten: Marieke Waterlander

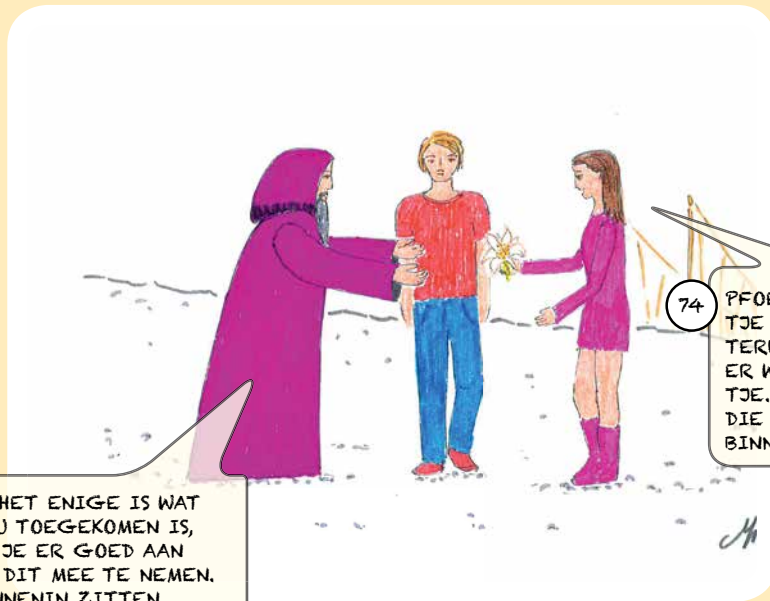
72

THOM EN LUPE HEBBEN DE KLUIZENAAR IN DE GROT GEVONDEN. HIJ WEEET HOE DE VERDWARREN BRON WEER GEVONDEN KAN WORDEN. LUPE KRIJGT DE EERSTE OPDRACHT: ZIJ MOET NAAR DE OVERKANT VAN HET RAVIJN GAAN NAAR EL DORADO. DAAR STAAT EEN KAPEL VAN ONZE LIEVE VROUWE VAN GUADELUPE. WAT ZE DAAR ZAL ONTVANGEN, MOET ZE MEE TERUGNEMEN.

73

IK MOET NU HIER WAT KRIJGEN, MAAR VAN WIE? IK ZIE NIEMAND, ALLEEN EEN AFBEELDING OP EEN DOEK. WEL BIJZONDER, EEN INDIANSE MADONNA. EN DAAR BEN IK DUS NAAR GENOEMD. HÉ, ER WAAIT WAT NAAR BINNEN...EEN BLOEM. ZOU DAT HET ZIJN? MAAR DAT IS NIET ECHT KRIJGEN, OF TOCH WEL? HET ZAL HAAST WEL MOETEN. VREEMDE BLOEM OOK, DIE HEB IK HIER NERGENS ZIEN GROEIEN. MAAR WAT KUN JE NU MET EEN BLOEM? IK GA MAAR TERUG EN NEEM DIE BLOEM MEE. DE KLUIZENAAR ZAL HET WEL WETEN.

74

PFOE, IK HEB DAT ENGE BRUGGETJE OVERLEEFD HOOR. HOEWEL, TERUG WAS AL VEEL MINDER ENG. ER WAS NIEMAND IN DAT KAPELLETJE. IK HEB ALLEEN DEZE BLOEM. DIE KWAM DOOR HET RAAM NAAR BINNENWAAIEN.

75

ALS DIT HET ENIGE IS WAT NAAR JOU TOEGEKOMEN IS, DAN HEB JE ER GOED AAN GEDAAN DIT MEE TE NEMEN. KIK, BINNENIN ZITTEN PITJES. DIE PITJES MOET JE ERUIT HALEN EN AAN THOM GEVEN. EN THOM MOET NU DE VOLGENDE OPDRACHT UITVOEREN. HIJ MOET DE PITJES GAAN PLANTEN BIJ DE DAM VAN HEDON.

76

MAAR ALS IK DAAR AL IN DE BUURT KOM, MET AL DIE BEWAKERS, DAN KAN IK DAAR HELEMAAL NIETS PLANTEN. HET IS ALLEMAAL STEEN EN ROTS DAAR. GEEN ZAND, GEEN WATER, NIETS. KAN IK DIE PITJES NIET BETER OP EEN VRUCHTBAARDER PLEKJE PLANTEN?

77

ER IS GEEN BETER PLEKJE. THOMAS, JE MOET ME GEWOON MAAR GELOVEN EN HET GAAN DOEN. GELOOF IS SOMS STERKER DAN VERSTAND. EN DE KRACHT VAN GELOOF KAN BERGEN VERZETTEN. NEEM DAT NU MAAR VAN ME AAN. VIA DIT PAADJE KOM JE UIT ONDERAAN DE DAM. PAS OP DAT ZE JE NIET ZIEN.

WORDT VERVOLGD...